

ಒಳ್ಳೆಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದು, ಕೇವಲ ಉತ್ಪಾದನೆ
 ಯನ್ನು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ
 ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ನಿಷ್ಟಕ್ಷಪಾತತೆಯನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ
 ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ವಿಸ್ತೃತವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ
 ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಇದು ಮುಖ್ಯ.
 ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಮಾತ್ರವೇ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ
 ವನ್ನು ವೇಲೆತ್ತುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳು
 ಸಾಧಿತವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಬಂಧದ ನಿಯಮಗಳು ಕೇವಲ ಉದ್ಯೋಗ
 ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು; ಅವು
 ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ಮಂದಿಗೂ ಸಹ ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು.
 ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನಿಯಮಗಳು ವಿಸ್ತೃತ ಹರಹುಳ್ಳ ತ್ರಿಪಕ್ಷೀಯ ಚರ್ಚೆಗಳ ಆಧಾರದ
 ಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ
 ಸಂಕ್ರಮಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಜ : ಧನ ಮತ್ತು ಆಳಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಆರ್ಥಿಕ
 ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಧಾಳಿಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿವೆ; ಹಾಗೆಯೇ
 ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಜನರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೇಲೆ ಆಧಾರ
 ಪಟ್ಟ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಳೆಯು ಬಸಿರ ಬೇನೆಯನ್ನು ಹಾದು ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. (ಪ್ರಜಾ
 ಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಹುಮುಖೀ ಒತ್ತಡದ ಚಲನ ಶೀಲತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಗೌರವವಿರಲಿ) ವಿಕಸಿತ
 ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ, ಅವು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಸಮಾಜಗಳಾಗಿರಲಿ, ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ್ ಸಮಾಜ
 ಗಳೇ ಆಗಿರಲಿ, ದೈನಂದಿನ ಅಭಿವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಜಗಳಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾರಿ ಹೇಗೆ
 ನಿವಾರಿತವಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದರೆ : ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಗಳಾದ ಯಜಮಾನ,
 ಕೆಲಸಗಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳ-ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿತ
 ವಾದ ಷರತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಒಟ್ಟಭಿಪ್ರಾಯವೊಂದು
 (consensus) ಇದೆ. ಹಲವಾರು ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಭದ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲದ ಸರ್ಕಾರ
 ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ
 ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಾಮರಸ್ಯವಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ
 ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಿರುವ ಇಂಥ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು-ಅವುಗಳಿಂದ

ಹೊಮ್ಮುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ-ಇನ್ನೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ-ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ-ಒಂದು ಸತತವಾದ ಘರ್ಷಣೆಯಿದೆ.

ಘರ್ಷಣೆಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಒಡೆಯ ಮತ್ತು ಕೆಲಸಗಾರರ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಎರಡು ಸರಳವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳೋಣ. ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನದ ಮತ್ತು ಬೋನಸ್‌ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಎದರಾಸಿನ ಬಿ ಆಂಡ್ ಸಿ ವಿಲ್ಲುಗಳ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿವಾದದಿಂದಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಎದುರಾಳಿ ಮೂರು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿತವಾದ ಲಾಗಾಯಿನ್‌ನಿಂದ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೆ, ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ವೇತನ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭತ್ಯೆಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಾಗಿನಿಂದ, ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಲ್ಲೂ ನಿರೂಪಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರಾಗಲೀ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಇವು ಶ್ಲಾಘನೆಗೆ ಅರ್ಹವೆಂದು ಹೇಳಿದವರಾಗಲೀ ಇವತ್ತಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ತಥಾಕಥಿತ ಅಧಿಕಾರ ಪೀಠಗಳು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಈ ನಿಶ್ಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಂಗಾವಿೂ (Ad-hoc) ಆಧಾರದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಬಗೆಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾದ ವೇತನವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಔಚಿತ್ಯದಿಂದ ತರ್ಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವ ಷರತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತೀಕರಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾರ್ಮಿಕರು-ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತದ ಜನತೆಯ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವಾದ ಅಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾರ್ಮಿಕರು-ಅಗತ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿನ ವೇತನದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ಉಪಯೋಗ ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಬಹುಪಾಲು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೋನಸ್ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಇಡೀ ಕಾರ್ಮಿಕವರ್ಗ ಅದನ್ನಿನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಈ ಬೋನಸ್-ಮುಂದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ವೇತನವೋ ಅಥವಾ ಲಾಭದಲ್ಲಿನ ಪಾಲೋ ಎನ್ನುವುದೂ ಒಂದು ಧೋರಣೆಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಒಡೆಯರ ಸಂಬಂಧದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇದೇ ಅಂಶವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಲು ಘರ್ಷಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಇನ್ನೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ. ಅವೆಂದರೆ, ಕೆಲಸದ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು. ಈ ಹಕ್ಕುಗಳು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಎರಡು ವಿರುದ್ಧ

ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದಂಥವು : ಕೆಲಸದ ಹಕ್ಕು ಕಾರ್ಮಿಕವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಧಣಿಗಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕೆಂದೂ, ಕೆಲಸದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒಂದು ಹಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಇದು ತೀರಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೇನಲ್ಲ. ಅಂದಹಾಗೆ, ಸಂವಿಧಾನದ ಜನಕರು ತಮ್ಮ ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನಿಖರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೇ ಹಾಗೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಮೂಲಭೂತ ಅಸಮಾನತೆಯೇ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಬಂಧಗಳ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಧಣಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾರುಪತ್ತೆಯ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತು (Managerial Prerogatives) ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಹಾಗೂ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಹ ಸರಿ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅನೈತಿಕವೆಂದಾಗಲೀ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನಿಷಿದ್ಧವೆಂದಾಗಲೀ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಧಣಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇಂಥವು : ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ದುಡಿವೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ತೆಗೆದುಹಾಕಲು, 'ಶಿಸ್ತಿ'ನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲು ; ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು, ವಿಸ್ತರಿಸಲು, ಬದಲಾಯಿಸಲು ; ಒಂದು ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು, ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಅಥವಾ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡಲು ; ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಲು, ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಹೂಡಲು—ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳೂ ಧಣಿಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಈ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜೀವದಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡ ಬಲ್ಲವಾದರೂ ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಗಾಗಲೀ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳಿಗಾಗಲೀ ಸಿಗುವಂಥವಲ್ಲ. ಸದ್ಯ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು, ಸೇವೆಯ ನಿಯಮಗಳು ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರೀ ಸೇವಕರ ನಡತೆಯ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಧಣಿ ಮತ್ತು ಆಳಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಹರಹಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಂಥವು. ಈ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧಣಿಗಳ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳಂತೂ ಅವ ಹೇಳನಕರವಾಗಿವೆ : ಕಾರ್ಮಿಕನೊಬ್ಬ ಕಲೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ಬರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು, ಅಥವಾ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಹ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ತನ್ನ ಧಣಿಯ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲಸದ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಈ ನಾಡಿನ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಲಾಗದ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಶಾಸನವಾಗಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಜನರ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಾಗಲೀ ಹಸಿವೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಂಟಾಗುವ ಸಾವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದನ್ನಾಗಲೀ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಋಣವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸದ ಸರ್ಕಾರ—ಹಸಿದವನೊಬ್ಬ ಒಂದು ತುಂಡು ರೊಟ್ಟಿ ಕದಿಯುವುದನ್ನು ಅಥವಾ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಏಂಥ ಉದ್ಯೋಗವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಆತ್ಮ

ಹತ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಸಹ "ಅಪರಾಧ" ಎಂದು ಕರೆದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಸಿದವನಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಅನುಕಂಪ ಸಿಗಬಹುದು, ಒಂದಿಷ್ಟು ಭಿಕ್ಷೆಯೂ ಸಿಗಬಹುದು ; ಆದರೆ ಆತ ತಾನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾದ ಪರಿಹಾರವೊಂದಕ್ಕೆ ವಾರಸುದಾರ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಲಾರ. ಅಂಥ ಪರಿಹಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ತನ್ನ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಕಾರಣ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಆತನನ್ನು ಕಾನೂನಿನ್ಮಯ ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಖಿಟ್ಟಿ ನಡೆಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತ ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಹಕ್ಕನ್ನಾಗಲೀ, ಬದಕುವ ಹಕ್ಕನ್ನಾಗಲೀ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಮುಂದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಮಿಕಸಂಘದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ—ಸಂಘಟನೆಯ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಚೌಕಾಸಿಯ ಹಕ್ಕು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕಕ್ಷೇಮದ ಶಾಸನಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ—ಧನಿಗಳ ಹಕ್ಕಿನ ಚಲಾವಣೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ನಯಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಡುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇರುವಂಥವು. ಮಾಲಿಕನೊಬ್ಬ ಬೇಕೆಂತಲೇ ತನ್ನ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ವಂಚಿಸಬಹುದು. ತನಗಿಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಯೂ ಬಿಡಬಹುದು. ಆಗ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲಾರ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೂ, ಹಲವಾರು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದರೂ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಇರುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಸಮಾಜರಚನೆಯ ತಳಸಾಯ ಇರುವುದೇ ಹಾಗೆ. ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಮಾನರು ; ಕೆಲವರು ಧನಿಗಳೂ ಕೆಲವರು ಸೇವಕರೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಬೇರೆಯವರಿಗಿಂತ ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಾನರು. ಒಡೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದವು, ಸಾಂವಿಧಾನಿಕವಾದವು; ಈ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದುದು, ಉದ್ಧಟನತನದ್ದು ಎಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ, ಧನಿಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಡುವೆ ಮೂಲಭೂತ ವೈರುಧ್ಯವೊಂದಿದೆ. ಅವರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸಮಾನರಾದರೂ ಅರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಸಮಾನರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧನಿ ಮತ್ತು ಸೇವಕರ ಪರಸ್ಪರ ಕಾಳಜಿಗಳು ಸದಾ ಘರ್ಷಣೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಇರುವಂಥವು ; ಶ್ರೀಮಂತರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘರ್ಷ ಇಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮರ್ಪಕತೆ, ಸಿಂಧುತ್ವ ಮತ್ತು ನೀತಿಪರತೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೇವಕರಿಗೆ ಯಾವ ಪಣವೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸೇವೆ ಪಡೆಯಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಉದ್ಯಮಸಂಬಂಧದ

ಧೋರಣೆಯು ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಏಳುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಧನಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕನ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದೂ, ಪುತ್ತೈ ಹೊಂದಿಸುವುದೂ ಕೂಡಾ, ಏಕೆಂದರೆ, ಪರ್ಗವೈರುಧ್ಯಗಳು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸ್ಫೋಟಕವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಜನತಾಂತ್ರಿಕ ಒತ್ತಡಗಳ ಚಲನಶೀಲತೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸ್ಥಾಯಿ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಡುವಿನ ತಾಕಲಾಟದಿಂದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಫೋಟಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, 1974 ರ ರೈಲ್ವೇ ಮುಷ್ಕರ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಆಶಾಂತಿಯು ಆಪತ್‌ಕಾಲೀನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರಲು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವೆಂಬುದು ನಿಜವಾದ ಮಾತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜನತಾಂತ್ರಿಕ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನಾಧಿಪತ್ಯದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ತಾಳಮೇಳವಿಲ್ಲದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅಳಿಯಬೇಕಿತ್ತು ಅಥವಾ ಅವು ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಮರು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. 1977 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀವದಾನ ದೊರೆತರೂ ಸಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ದಿನೇ ದಿನೇ ಉಲ್ಬಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಅವೆರಡನ್ನೂ, ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ—ಕಾಲ ಮೀರುವ ಮುನ್ನ—ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ—ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ಥಕ ಉದ್ಯಮ ಬಾಂಧವ್ಯವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಬೇರೊಂದು ಧೋರಣೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಕಳೆದೇರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡಂತೆ ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರ ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ಒಂದು “ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಿ” ಸರ್ಕಾರವಾದರೂ ಆಗಿತ್ತು; ಎಮರ್ಜನ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಜನತಾಂತ್ರಿಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತ್ತು, ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹೊಸ ಸನ್ನದುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಪಟ್ಟು ಬಿಡದಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ “ಸುಧಾರಕ” ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಈ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಈ ಸಂಗತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬದಲಾಗುವದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆಗ ತಾವು ಗಳಿಸಿದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಷ್ಟು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದರೆನ್ನುವುದಷ್ಟೆ ಉಳಿಯುವುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಆಗ ವಿವಿಧ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಮಿಶ್ರಣಗಳ ಮೂಲಕ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಹಕಾರದೊಡನೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಮುಂದುವರಿದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಧನಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಂಚರ ಕೊಡಬಲ್ಲರು; ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಇತರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಿದ್ದ ರಂತೂ, ಅದು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಲಭ.

ಹಿಂದೂಳಿದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವೇತನ ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದರೂ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನಾದರೂ ದಯಪಾಲಿಸಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೋ ಆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ತಮ್ಮ ಪಾಲು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಯೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಗಳಿಕೆಯ ಎಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ತಾವು ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ, ಇಂಥ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೇತನ ಶ್ರೇಣಿಯಾಗಿ ಹಂಚಬೇಕೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ—ಅವರ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಏನಿದ್ದರೂ, ವೇತನ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಔದ್ಯಮಿಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಸದಾಶಯದ ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಒಂದುಕಡೆ ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಧಾರಾಳತನ ತೋರುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು. ಕೇವಲ ಭಾಷಣಗಳ ಫಲಶ್ರುತಿಯು : ಲಾಭದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾ, ವೇತನದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಏರುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ.

ಎಚ್.ಎಂ.ಎಸ್. ಏಕೀಕರಣಾಧಿವೇಶನ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮೂಲಭೂತ ಮಾರ್ಗವಿದು. ಎಚ್. ಎಂ, ಎಸ್.ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಒಳಿತು ಎರಡೂ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಅದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೂ ಇರುವ ಹೊಣೆಯಿಂದ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಧಣಿಗಳಿಂದ, ರಾಜಕೀಯ ಪಂಗಡಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಬದಲಾದರೂ ಸಹ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಅಥವಾ ಧಣಿಗಳ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಟಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಸಲಕರಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಸ್.ಗೆ ಒಂದು ಬಹುಮುಖ ಸಮಾಜದ ಕನಸಿದೆ. ಆ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಗುಂಪುಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಹಿತವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ತಾನು ಎಲ್ಲ ವಿವಾದಗಳನ್ನೂ ಕಾರ್ಮಿಕಹಿತ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಿತಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸಮಸಮವಾಗಿ ತೂಗಿ ಅವುಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯನುಸಾರ ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತದೆಂದು ವಚನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಸ್. ನ ಏಕೀಕರಣಾಧಿವೇಶನ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಯ ತೂಗುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮರುಹೊಂದಿಸುವ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕೇತರ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಸತ್ವಯುಕ್ತವಾದವು ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಸಹ ಅಧಿವೇಶನ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಎಚ್. ಎಂ. ಎಸ್. ಘೋಷಣೆಯ ಕೆಲವು ಆರ್ಥಿಕೇತರ ಒತ್ತಾಯಗಳಿವು :

1. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸುವಂಥ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಾಯತ್ತವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಅಧಿಕಾರ ಮಂಡಳಿಯ ರಚನೆ. ಮತ್ತು ಹೊಸದೊಂದು ಕಾರ್ಮಿಕ-ಮಾಲಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಶಾಸನ.

2. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ನ್ಯಾಯಬದ್ಧ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಕ್ಷಣೆ.

3. ರಾಜೀ, ಸಮಾಲೋಚನೆ, ಸಂಧಾನ, ಮತ್ತು ಬೇಗನೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ನೀಡಬಲ್ಲ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನಕೊಡುವುದು.

4. ಸಂಘಟನೆಯ, ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನದ, ಸೇವಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ; ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಹಂಗಾಮಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಕೃಷಿಕೂಲಿಗಳು, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಕೂಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಗಳುಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಶಾಸನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು.

5. ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಂಥ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಮಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ.

6. ಉದ್ಯಮದ ಎಲ್ಲ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲೂ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮಾಲಿಕರೊಡನೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ.

7. "ಜನತಾ ವಸತಿ ನೀತಿ"ಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಲಕ್ಷುರಿ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲುಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಾರತೀಯರಿಗೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವುದು.

8 ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದೊಡನೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜೋಡಿಸುವುದು ; ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ ನೀತಿ ; ಸಮಗ್ರವಾದ ಬೆಲೆ, ವೇತನ ನೀತಿ.

ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಿದಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಖರ್ಚಿನ ಹೊರೆಯನ್ನೇನೂ ಹೊರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಹಕಾರ ಗಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಘೋಷಣಾಪತ್ರದ ಕೆಲವು ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಾಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1. ನ್ಯಾಯವಾದ ವೇತನ ನೀತಿಯನ್ವಯ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ವೇತನ ನಿರ್ಧಾರ ; ಆದಾಯ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು 1:20ರ ಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವುದು ; ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ತಡೆಯಲು ಒಂದು ಸ್ಥಾಯಿ ಬೆಲೆ ನೀತಿ ; ನ್ಯಾಯಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವುದು.

2. ರೈಲ್ವೆ, ಪಿ ಆಂಡ್ ಟಿ, ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ನೌಕರರಿಗೆ ಒಂದೇ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಕನಿಷ್ಠ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೋನಸ್. ಈ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ನೌಕರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಸವಲತ್ತು ದೊರೆಯಬೇಕು.

3. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಉದ್ಯಮಗಳ ನೌಕರರಿಗೆ ; ಇಲಾಖಾ ಉದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ; ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ—ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವೇತನ.

4. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತರಿ ಯೋಜನೆಯಂಥ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು, ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದುಡಿಯುವ ಹಕ್ಕು ನೀಡುವುದು.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಖರ್ಚು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹಣಕಾಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒತ್ತಾಯಗಳಬಗ್ಗೆ

ಸರ್ಕಾರ ಉದಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಹ ಹಣಕಾಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒತ್ತಾಯಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಬಲ್ಲರು. ದೇಶದ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸಂಹಿತೆ ಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಧನಿಗಳ ನಡುವೆ ಮಂತ್ರ ಸಂವಾದ ನಡೆವ ಆಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರು, ಬಳಕೆದಾರರು ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕರು ಭಾಗಿಗಳಾಗುವಂತಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು.

ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸಿನ ಲಾಭ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಷ್ಟೇ ಅವರು ಹೆಣಗುವರೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳು ಪ್ರಚಾರ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ತ್ತಿರುವ ಅಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಂಭನಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಕಾರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅಲಂಕರಣ ಮಾಡುವುದೂ ತೇಪೆ ಹಚ್ಚುವುದೂ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಾರದು. ಕಷ್ಟದ ಕಾಲ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರದ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಸೌಹಾರ್ದಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಸಾಕೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವತ್ತು ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೆಲೆ ಇದ್ದಂತಿದೆ.